

Jakie umiejętności społeczne należy rozwijać u dzieci z Zespołem Aspergera?

Zespół Aspergera zaliczany jest do całościowych zaburzeń rozwoju. Charakteryzuje się następującymi cechami: opóźnioną dojrzałością społeczną oraz trudnościami z rozumieniem sytuacji społecznych, niedojrzałą empatią, trudnościami w nawiązywaniu przyjaźni oraz satysfakcjonujących relacji z innymi ludźmi, trudnościami z wyrażaniem i kontrolowaniem emocji, niecodziennymi umiejętnościami językowymi – zaawansowane słownictwo i gramatyka, jednak opóźniony rozwój umiejętności prowadzenia rozmowy, niezwykła prozodia i skłonność do pedantyzmu, trudnościami w utrzymaniu uwagi w klasie, nietypowym profilem umiejętności, niezdarną koordynacją, wrażliwością na specyficzne dźwięki, zapachy, struktury czy dotyk.

Wyżej wymienione cechy często powodują, że dzieci z zespołem Aspergera nie są akceptowane przez grupę rówieśniczą, nie potrafią prowadzić dialogów lub zainteresować kolegów i koleżanki swoimi pasjami. Co my, jako dorośli, możemy zrobić w takiej sytuacji? Jednym z możliwych sposobów jest rozwijanie kompetencji społecznych.

Kompetencje społeczne są zdolnościami, które umożliwiają uczestnictwo w doświadczeniach z innymi ludźmi. Stwarzają sposobność uczenia się i wykorzystywania konkretnych umiejętności społecznych. Konieczne jest rozwijanie kompetencji społecznych u dzieci z Zespołem Aspergera. Do najważniejszych z nich oraz niezbędnych do prawidłowego rozwoju społecznego zalicza się:

1. rozpoznawanie i pojmowanie potrzeby wymiany społecznej i jej złożoności (przyjmowanie perspektywy drugiej osoby, empatyzowanie);
2. zaakceptowanie potrzeby i znaczenia doświadczenia i rozumienia, czym jest członkostwo w grupie;
3. rozwijanie i doskonalenie możliwości kreowania i podtrzymywania znaczących związków z ludźmi, szczególnie z rówieśnikami;
4. świadome włączanie szerokiego wachlarza funkcji samostanowienia, tj.: samoświadomość, samokontrola, samoregulacja, samozarządzanie i samoanaliza;
5. zarządzanie stresem i napięciem towarzyszącym zbliżaniu się do innych i wchodzeniu w interakcje z innymi w sytuacjach społecznych oraz kontrolowanie stresu i niepokoju;
6. prawidłowy rozwój i funkcjonowanie umiejętności koncentracji uwagi, zwłaszcza tej potrzebnej we właściwej interakcji społecznej, takiej jak wspólna uwaga, która umożliwia włączanie się do grupy rówieśniczej;
7. zdolność do rozważania i tolerowania myśli, czynności, zachowań oraz emocji innych ludzi, co pomaga w byciu elastycznym w interakcjach z innymi i otwieraniu się na innych;
8. zdolność do takiej elastyczności i otwartości w sposobie myślenia, działania, zachowania i emocjach, która pozwoli na podążanie za innymi i bycie elastycznym w interakcjach z nimi;
9. zdolność do sprawnego przechodzenia od jednej myśli do drugiej bez wysiłku (tj. sztywnego trzymania się rutyny, nieuzasadnionego stresu lub napięcia, słabego skupienia uwagi, zaburzenia emocji);
10. uznanie doznań zmysłowych w czasie ich pojawienia się i pojmowanie, w jaki sposób wpływają one na interakcję społeczną;

11. zdolność do zrozumienia oraz docenienia myśli, działań, zachowań i emocji innych, którzy uczestniczą w szeregu sytuacji osobistych i interpersonalnych;
12. zauważanie i zarządzanie emocjami pojawiającymi się w interakcjach i zrozumienie tego, jaki mają wpływ na relacje międzyludzkie.

Bibliografia: 1. Attwood T. Zespół Aspergera. Kompletny Przewodnik. Gdańsk, 2015. 2. Cotugno A. J., 2010 – Terapia grupowa dla dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Wydanie I. Wyd. „Fraszka Edukacyjna”, Warszawa, s. 22-54. 3. Stachowicz J. Zespół Aspergera a kompetencje społeczne. Zeszyty Naukowe WSSP. Tom 16 – 2013.

Opracowała

mgr Beata Szafranec - psycholog